

תביעות רשלנות רפואית והקפאת הליכים

הידיעות על קריסתו הכלכלית של בית החולים הדסה וצו הקפאת ההליכים שניתן בעקבות זאת על מנת לאפשר את המשך פעילותו, כמו גם תוכניות ההבראה והקיצוצים שעל הפרק, העמידו בסימן שאלה לא רק את עתידם התעסוקתי, המקצועי, והכלכלי של עובדי בית החולים ורופאיו, והספקים – הנושים הרגילים, אלא גם את יכולתם של מי שניזוקו עקב מעשי רשלנות רפואית בבית החולים, קרי הנושים הניזוקים שאינם נושים רצוניים, לזכות בפיצוי על נזקיהם.

מיד לאחר מתן צו הקפאת ההליכים, נמסרו הודעות ע"י עורכי הדין המייצגים את בית החולים הדסה כנתבע בתביעות רשלנות רפואית, המתנהלות בפני ערכאות שונות, כי בשל צו הקפאת ההליכים אין להמשיך עד להחלטה אחרת בהליכים המשפטיים. בהתאמה, עוכבו גם תשלומים שנפסק שעל בית החולים לשלם לנושים ניזוקים בתביעות שכבר הסתיימו. כתוצאה מכך, נאלצו עורכי דין המייצגים את התובעים הניזוקים לשקול תביעה אישית של הרופאים, שבמחדלם נגרם הנזק, וחלקם אף פנו לרופאים אלה במכתבי התראה.

לכאורה, אילו היו בית החולים הדסה ורופאיו מבוטחים בביטוח אחריות מקצועית כמקובל, לא היה מתעורר החשש לגורל תביעות הרשלנות הרפואית, שכן על פי הוראת ס' 69 לחוק חוזה ביטוח תשמ"א -1981, אחראית חברת הביטוח כלפי הניזוק במקרה בו מצוי המבוטח בהליכי פשיטת רגל או סידור עם נושיו.

כלומר, חברת הביטוח הייתה נכנסת בנעלי המבוטח שבפירוק, מנהלת את התביעה ומשלמת את הפיצוי במקרה בו הוכחה הרשלנות הרפואית והנזק בעטייה. אולם, במסגרת הליכי הקפאת ההליכים של בית החולים הדסה התברר, כי בית החולים רכש ביטוח חלקי בלבד המיועד לסכומי פיצוי גבוהים במיוחד (ככל הנראה כאלה העולים על 8.9 מיליון ₪ למקרה), ולקח על עצמו את תשלום מרבית המקרים בהם נפסק או צפוי להפסק פיצוי נמוך. לטענת בית החולים הוא מנהל קרן פנימית, שנועדה לשאת באותה "השתתפות עצמית" גבוהה בתביעות וכן לשלם את התביעות בסכומים נמוכים יותר (כדי לסבר את האוזן נציין כי, בהליך המשפטי נמסר, שסכום התביעות המשולם מידי שנה ע"י בית החולים הדסה עומד על כ-25 מיליון ₪).

במצב דברים זה, לא רק הניזוקים חשו כי גורל תביעתם מונח על קרן הצבי, אלא גם רופאי בית החולים חששו ובצדק, כי לאור קריסתו הכלכלית של בית החולים, בהיעדר ביטוח מספק, ובהתחשב במכתבי ההתראה שהתקבלו, יהיו חשופים אישית כלפי הניזוקים בתביעות רשלנות רפואית. כתוצאה מכך הודיעו, כי לא ישובו לעבודה סדירה עד להסדרת ביטוח האחריות המקצועית שלהם.

לחץ הרופאים נשא פרי, ובהחלטה נוספת, קיבל בית המשפט המחוזי בירושלים הדין בהקפאת ההליכים את בקשת בית החולים הדסה והנאמנים, להחריג את תביעות הרשלנות הרפואית מצו הקפאת ההליכים, כך שימשיכו להתנהל, ולאפשר את התשלום על פי פסקי הדין שכבר ניתנו על מנת שלא יתבעו הרופאים אישית. בד בבד, הרחיב בית המשפט את צו הקפאת ההליכים על הצוות הרפואי של בית החולים, כך שלא ניתן בשלב זה להגיש תביעות אישיות כנגד רופאיו, כל עוד עומד הצו על כנו. החלטת בית המשפט סללה את הדרך לחזרת הרופאים לעבודה סדירה, זאת לאחר שהוסר איום התביעה האישית מעל צווארם.

החלטתו המאוחרת של כבוד השופט מינץ, כוללת כאמור שלושה סעדים:

הראשון, מתן היתר להמשך ניהול תביעות הרשלנות הרפואית כנגד בית החולים. החלטה זו יסודה בהוראות החוק עצמו ולפיו "תביעות לדמי נזק בלתי קצובים אינם חובות בני תביעה בפשיטת רגל" (ס' 72 לפקודת פשיטת הרגל, החל גם בפירוק חברות, ומכח הפסיקה גם במצבים של הקפאת הליכים). במצב דברים זה מנחה הפסיקה, יעתר בית המשפט שלפירוק ויאשר את המשך ניהול התביעה הניזוקית בעת הליכי הקפאת ההליכים והפירוק.

כך גם נהג בית המשפט במקרה זה. הרציונאל להיתר זה נובע מכך שהנושה הנזיקי הינו להבדיל מהנושים האחרים, נושה בלתי רצוני, שהוכחת תביעתו מורכבת ואינה מתאימה להליכי הוכחת חוב במסגרת הליכי פירוק.

שאלה נפרדת היא, האם ניתן יהיה להפרע מן החברה בסופו של יום לאחר שינתן פסק הדין. נדמה כי ביחס לבית החולים הדסה התשובה לכך צפויה להיות חיובית, כך שהנושים הנזיקיים יכולים להיות רגועים, אך ספק אם זה יהיה המצב במקרים אחרים.

הסעד השני אותו העניק בית המשפט שלפירוק - תשלום פסקי הדין שכבר ניתנו לנושים הנזיקיים, והסעד השלישי אותו העניק - הרחבת הצו כך שיכלול הקפאת הליכים בתביעות אישיות כנגד רופאי בית החולים, אינם מעוגנים במפורש בדין, והינם סוג של פרשנות משפטית לסמכויות הרחבות ניתנות לבית המשפט במצב של הקפאת הליכים, על מנת לאפשר את הבראת החברה.

הנמקת בית המשפט המצדיקה את מתן הסעדים הנ"ל היא שיש בהם משום הכרח להבראת החברה והמשך פעילותה גם אם אינם מעוגנים בדין, ויש אף באחד מהם משום העדפת נושים לכאורה, ובשני משום הרחבת צו הקפאת הליכים אל מעבר לגבולות התאגיד. נראה כי בית המשפט הגיע למסקנה שיש הכרח במתן הסעדים הנ"ל כדי לאפשר את החזרת הרופאים לעבודה ובהמשך את הבראת בית החולים, שאם לא כן נימצא במצב האבסורדי בו "הניתוח הצליח והחולה מת".

לסיכום ניתן לראות כי התמוטטות בית החולים הדסה העמידה בסכנה לא רק את עתידם של עובדי בית החולים, רופאיו ומטופליו, אלא גם נגרם חשש ממשי לגורל הנושים הנזיקיים של בית החולים. חשש זה היה נמנע אילו היו בית החולים ורופאיו דואגים מבעוד מועד להסדר ביטוחי ראוי המכסה את אחריותם המקצועית ומונע מצב בו יועמדו הנושים הנזיקיים ולהבדיל רופאי בית החולים על עברי פי פחת ביום סגריר.

עו"ד אורי גלבווע ועמית אוריה